

Zákoník práce je nastavený tak, jako by všichni byli podvodníci

– TEXT – Hana Vacková – FOTO – Václav Vašků

České firmy se dlouhodobě potýkají s důsledky nízké nezaměstnanosti, která se pohybuje pod čtyřmi procenty. Prakticky jediným řešením, jak kompenzovat nedostatek lidí na trhu práce, je najímání cizinců. To je však v Česku zdlouhavé. Může za to i stávající podoba zákoníku práce, který příliš chrání zaměstnance před neférovými podmínkami a jen velmi málo zaměstnavatele proti lidem, kteří neplní svoje pracovní povinnosti. Vyplynulo to z diskuse týdeníku Ekonom s názvem Zaměstnané Česko.

Práce je na trhu tolik, že si jí zaměstnanci už neváží tak jako v minulosti, kdy se nezaměstnanost blížila i k deseti procentům. „Nepřijít do práce pro ně není žádná hrozba, protože obratem najdou jinou. Zaměstnavatelé nemají v zákoníku práce téměř žádnou oporu pro situace, kdy se zaměstnanec nechová eticky nebo nepracuje dobře,“ uvedl v debatě personální ředitel maloobchodního řetězce Penny Market Petr Šrámek.

Jeho slova potvrdila i partnerka advokátní kanceláře BNT Markéta Pravdová. „Zákoník práce vychází z jiného stavu, než je dnes na trhu práce. Jsou tu sice určitě skupiny lidí, kteří potřebují větší ochranu, jako například matky s dětmi, méně vzdělaní či absolventi, ale pak je velká řada těch, kteří už ochranu před zaměstnavateli nepožadují.

Protože firmy udělají všechno pro to, aby si zkušené lidi udržely,“ uvedla Pravdová. Legislativa je nastavená tak, jako by všichni – jak zaměstnavatelé, tak i zaměstnanci – chtěli podvádět, ale takových lidí je vlastně nakonec málo, shodli se diskutující.

► Stát chystá zvýhodnění pro podniky, které se postarají o plnou integraci cizinců.

Sázka na cizince

Akutní nedostatek lidí nemá jiné krátkodobé řešení, než je najímání cizinců, vysvětlila Dagmar Kuchtová, ředitelka Svazu průmyslu a dopravy. Problémem je ovšem zdlouhavý proces získávání pracovních povolení. Prosby zaměstnavatelů na zjednodušení se ale stát snaží vyslyšet.

„V posledních letech jsme vytvořili několik programů, které ve zrychleném režimu umožnily příchod cizinců, zvláště na ty nejžádanější pozice,“ řekla Kateřina Štěpánková, náměstkyně ministra práce a sociálních věcí pro zaměstnanost. „Dokladem toho je, že v Česku je historicky největší množství cizinců, je to kolem 750 tisíc. S uprchlickou krizí k nám navíc přišla ještě poměrně zajímavá skupina lidí, která může českému trhu pomoci,“ uvedla Štěpánková.

Rychlý zákon

Zaměstnatelných uprchlíků je z celkového počtu tři sta tisíc zhruba sto tisíc. „Už teď se ale ukazuje, že dokážou řešit ty největší nedostatky. Dodnes se na trh práce podařilo umístit 24 tisíc uprchlíků,“ řekla Štěpánková. Ti mají teď možnost pracovat v Česku prakticky hned – vztahují se na ně stejné podmínky jako na občany Evropské unie. Český stát to umožnil přijetím legislativního návrhu lex Ukrajina, který vstoupil v platnost počátkem dubna. Účastníci diskusního setkání se shodli, že stát si s uprchlickou krizí poradil velmi dobře a rychle, byl schopný podchytit všechny její aspekty.

„Když se začalo hovořit o lex Ukrajina, mysleli jsme si, že vstoupí v platnost nejdříve v květnu. Začátek dubna překvapil úplně všechny,“ řekla advokátka z kanceláře Z/C/H Legal Lenka Gomez Tomčalová.

„Když jsme připravovali krizové plány, což bylo v době, kdy byla válka ještě hypotetická možnost, počítali jsme s tím, že k nám přijde pět až deset tisíc lidí. Bez podpory tolika dobrovolníků, kteří stále pomáhají, bychom nebyli tam, kde jsme,“ doplnila Štěpánková.

Uprchlická krize přinesla ještě jednu zásadní věc: Česko se učí, jak přistupovat k imigraci, kterou by si české podniky kvůli nedostatku zaměstnanců přály znásobit. „Je jí třeba vnímat a řešit především

V debatě týdeníku Ekonom o zaměstnanosti diskutovali zleva **Petr Šrámek**, vedoucí personálního oddělení Penny Market, advokátky **Markéta Pravdová** z kanceláře BNT a **Lenka Gomez Tomčalová** ze Z/C/H Legal, která je Legal Garant týdeníku Ekonom. Dále zástupkyně šéfredaktora **Alžběta Vejvodová**, **Dagmar Kuchtová**, generální ředitelka Svazu průmyslu a dopravy, a **Kateřina Štěpánková**, náměstkyně sekce zaměstnanosti ministerstva práce a sociálních věcí.

komplexně. Uprchlická krize nám ukázala, že nejde jen o práci, že stejně důležité, a zpočátku důležitější, je mít pro cizince adekvátní bydlení, možnosti zdravotní péče, vzdělávání a tak dále. O tom budeme vést velké debaty se zaměstnavateli,“ předestřela Štěpánková, jejíž ministerstvo připravuje zřízení institutu uznávaného zaměstnavatele. Ten by zvýhodnil ty podniky, které budou ochotné se komplexně postarat o veškeré potřeby cizinců.

Stát zvažuje prodloužení

Jak již bylo řečeno, lex Ukrajina usnadnil proces zaměstnávání uprchlíků. Zaměstnavatelé nyní nemusí nahlašovat volné pracovní místo, které má obsadit cizinec. Jediné, co zůstalo, je evidenční povinnost, což podle právničky Lenky Gomez Tomčalové není zásadní problém. Přesto nový předpis čeští právníci se svými klienty řeší. Jde především o časovou omezenost předpisu, platí totiž jen

do konce března příštího roku. „Ti opatrnější s tím mají problém. Zvažují, zda mají smlouvy uzavírat pouze na dobu určitou nebo jen do března,“ popsala obavy svých klientů Pravdová. O prodloužení platnosti se ale už jedná, uvedla Štěpánková. Platnost by se měla prodloužit pravděpodobně o rok. „Chystají se zároveň i další opatření, aby se nestalo, že se na uprchlíky potom vztáhnou původně nastavené regulace,“ nastínila Štěpánková.

Nový předpis, platný jen pro ukrajinské uprchlíky, je výjimkou z praxe, kdy se cizinci ze zemí mimo Evropskou unii do Česka dostávají po půl roku až rok trvajícím imigračním procesu.

Zaměstnavatel musí o cizince opravdu hodně stát, aby se do procesu získávání pracovního povolení pustil.

„Zaměstnavatel musí o cizince opravdu hodně stát, aby se do procesu získávání pracovního povolení pustil,“ říká advokátka Gomez Tomčalová.

Podle ní by proces přijímání cizinců měl stát administrativně zpříjemnit a především ho zkrátit. „Prospělo zrušit test trhu práce,“ uvedla. Jím stát zjišťuje, zda o volné pozice nemají zájem čeští pracovníci. „To se ale výhledově nezmění,“ vysvětlila Kateřina Štěpánková. Nedávno totiž test trhu práce prošel rychlou legislativní změnou, během níž se lhůta zkrátila z 30 na 10 dní. „Byly z něj navíc vyjmuty vysoce kvalifikované pozice, pro které má stát už několik let specializované programy,“ řekla náměstkyně. ■